

» Pripravila: Dr. Simona Kostanjšek Brglez, ZRC SAZU, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta

KULTURNA DEDIŠČINA

UMETNOST
ZA
TURIZEM

Prispevek je nastal v okviru projekta Umetnost za turizem. Umetnostnozgodovinske vsebine kot podlaga razvoju trajnostnega turizma Vzhodne Slovenije, ki ga sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS in Evropski sklad za regionalni razvoj, ter v okviru raziskovalnega programa Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru (P6-0061), ki ga iz državnega proračuna sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS.

Nekdanji hotel v Slovenski Bistrici

Največja stavba na Trgu svobode je nekdanji hotel. Hotelski dejavnosti je služila skoraj celotno 20. stoletje, danes pa so v njej različni trgovski in poslovni prostori.

Stavba je obstoječo podobo dobila ob koncu prvega desetletja 20. stoletja. Takrat je bila temeljito prezidana in povečana obstoječa starejša zgradba, v kateri je bil pred tem Narodni dom. V njem je delovalo Sokolsko društvo. Predhodnico hotela

poznamo le po starejših fotografijah in risbi. Šlo je za petosno enonadstropno stavbo s pilastrsko členjeno fasado. V osrednji osi je bil velik uvozni portal, v drugi osi z leve pa renesančni (morda celo še gotski) konzolni pomol – izstopajoč del/izidek, ki sloni na treh kamnitih konzolah. Če bi bila stavba v tej obliki še ohranjena, bi bila edina s takšnim pomolom, ki jih še lahko vidimo na gotskih in renesančnih hišah v Mariboru, na Ptujju in drugod.

Do leta 1909 so jo povečali, v sklopu gradbenih del pa je bil odstranjen tudi pomol. Glavna fasada v poznohistorični maniri je bogato členjena in ima nekaj secesijskih dekorativnih

detajlov, med njimi takrat priljubljene lovorjeve vejice. Največji poudarek stavbe je secesijski stolpičasti vogalni konzolni pomol.

Stolpič ali erker, kot so mu pravili, je bil namenjen hotelskim gostom – šlo je za prostore za sprostitev, v katerih so bili stoli in mize.

Hotel večkrat spremenil ime

Hotel je večkrat spremenil ime. Najprej se je imenoval Austria, med obema vojnama Beograd, med drugo svetovno vojno Graz, tik po vojni ponovno Beograd in na koncu

(do leta 1992) Planina. Njegova lastnica je bila dolgo **Josipina Krulc** (roj. Jug, 1876–1969), po rodu z bližnjega Videža. Poročila se je na Smolnik nad Rušami, kjer se jima je z možem leta 1899 rodil sin Vinko. Po moževi smrti je Josipina, por. Gornjak, prodala posesti na Smolniku in prišla v Slovensko Bistrico, kjer je leta 1900 od Adelsteina kupila posestvo. Sprva je bila lastnica hiše, velikega posestva in

gostilne na današnji Ljubljanski cesti (zdajšnji bar Hof). Nato je leta 1922 gostilno prodala Frelhom, ki so dejavnost nadaljevali, sama pa je na pobudo slovenjebistriških narodno zavednih Slovencev kupila takratni hotel Austria, ki se je pod njenim vodstvom imenoval Beograd.

Hotel postopno obnovi

Kmalu je postala znana slovenjebistriška hotelirka in go-

Narodni dom - stavba hotela pred prezidavo, 1902, vir - Zavod za kulturo Slovenska Bistrica

Hotel v času Krulčeve

stilničarka. Skupaj z gospodarskimi poslopi zadaj je hotel postopoma obnavljala. Leta 1932 je dala prenoviti pritličje. Dela je prevzel slovenjebistriški mestni zidarSKI mojster Fran Hameršak, ki se je ukvarjal tudi v notranjo opremo. V pritličju je bila desno ob vhodu soba za biljard, karte in šah ter naprej točilni pult, levo ob vhodu pa jedilnica za prehodne goste, ki

so prišli jest, in na koncu jedilnice za zložljivimi vrati še ena večja jedilnica oziroma dvorana z odrom, kjer so prirejali ples, igre, razstave, med temi npr. leta 1934 sadjarska in vrtnarska razstava, ter druge dogodke.

Josipina je z družino stanovala v nadstropju hotela. Zaposlovala je približno deset ljudi in nekateri med njimi so prav tako stanovali v hotelu. Sicer pa ji je pri vodenju, pred-

vsem pa upravljanju posestva, pomagal sin Vinko Gornjak, agronom in sadjar.

Kuhinja znana po dobrih jedeh

Hotelska gostilna je bila za časa Josipine zelo znana. Sem so na kosilo, in tudi prenočevati, prihajali oficirji pa tudi furmani, saj so imeli zadaj v hlevu prostor za konjske vprege. Jedi so pripravljali tudi za abonente/stalne naročnike, tako da so se

Josipina Krulc, okrog leta 1917

ob jutrih v velikih loncih že kuhali golaži, kisle juhe, vampi in podobno.

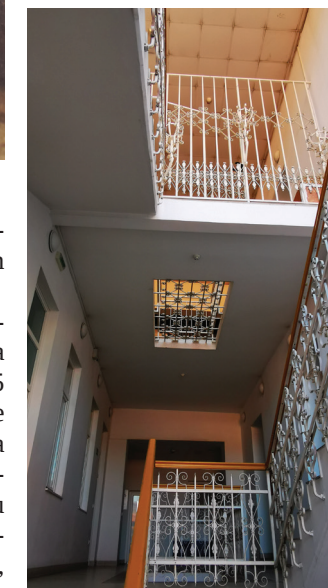
Hotelska gostilna je bila skoraj povsem samooskrbna. Za hotelom je bil vrt in hlev s 15 glavami živine, Krulčeva pa je posedovala tudi večja posestva izven mestnega jedra in v okoliških krajih. Tako so v hotelu uporabljali domači kis, sok, meso, povrtnine, začimbe, maslo, smetano, marmelade, sami so pekli kruh, slaščice idr. Le vino so kupovali, saj v lasti niso ime-

li vinogradov.

Hotelska kuhinja, v kateri je Josipina dela strogo nadzorovala, je slovela po dunajskem jabolčnem zavitku, mlečnem kruhu, juhi iz telečjih nogic, vampih in pečenki.

Danes v stavbi druge dejavnosti

Med drugo svetovno vojno je imel hotel nemškega upravnika, nato pa je bil leta 1948 podržavljen. Hotel se je nazadnje imenoval Planina. Obratoval je do devetdesetih let 20. stoletja, ko so ga zaprli in namenili drugim dejavnostim.

Stopnišče z originalno ograjo, foto Amadeja Mlakar

Sadjarska in vrtnarska razstava v hotelski dvorani

» Pripravil: Milan Sternad iz Makol, fotograf in strasten zbiratelj starih fotografij in razglednic domačega in okoliških krajev.

ZAKLADNICA STARIH FOTOGRAFIJ

Makolčani na izletu na Boču leta 1936

Prvi maj, kočna na Boču leta 1936

STARE RAZGLEDNICE

sv. Martin na Pohorju
St. Martin am Bachern

Razglednica Šmartnega na Pohorju leta 1911